

સુપ્રભાતમ્
સુરેષા પ્રા. ભટ્ટ
079-23226251

સલામી સવારની..

એના અભ્યાસમાં 'ગરીબ ઘર'ના હતા ગાંધી!
ચાચ ને ગલ્લા પર કપલાં ધોતા હતા ગાંધી!
મોંઘાં હતાં પાકડાં - વાસણ ગાંધીના મમ્મી -
'શિક્ષણમંત્રી'નો 'એક જ' આદર્શ હતા ગાંધી!
(હવે શિક્ષકો કહે છે : ઝાડુ કાઢવા તૈયાર રે'જો)

અટવાઈ ગયો!
આગાહી-પ્રેસરમાં
આવ્યો જ નહીં!!
(દુષ્કાળનાં દુકુંભી)

રાખવો ચાલુ!
વિરોધ નો વાયરો -
હવે ડાયરો!!
(ભીડના ભડવીર)

દાર્દરુ

ચિંતન

લોભ: પ્રતિષ્ઠા પાપસ્ય પ્રસૂતિ લોભ એવ ચ |
દ્વેષ કોધાદિ જનકો લોભ: પાપસ્ય કારણમ્ ||

સુભાષિત રત્ન ભાંડારના બીજા પ્રકરણ- 'લોભની નિંદા'ના આ શ્લોક છે :
'લોભ જ સર્વ પાપોનું મૂળ છે, તેમજ દરેક પાપનું જન્મસ્થાન પણ છે, લોભ-ક્રોધ વગેરે દોષોને ઉત્પન્ન કરનાર જ લોભ છે આ સંસારમાં સર્વ પાપોનું કારણ પણ લોભ છે.'

લોભ માણસની વિચારશક્તિ કુંઠિત કરી નાખે છે એને કોઈ સંબંધ-લાગણી, પ્રેમ-વાત્સલ્ય ભાવ રહેતાન થી માત્ર 'લોભ' સાથે જ એનો નાનો થઈ જાય છે.

સારી અભિનેત્રી હતી પણ પૈસાના લોભે ચારિત્ર્ય ગુમાવ્યું. પુત્રીનું પૂન કર્યું - કરાવ્યું અને જેલ થઈ અને આત્મહત્યાના બારણા પણ ખટખટાવ્યાં - માત્રને માત્ર પૈસાના લોભમાં એક સામાન્ય નારી પણ શું શું નથી કરતી?

- સુવિચાર**
- ઊગવું જો હોય તારે તો જાત સુકવવી પડે, ને નહીંતર આ ધરામાં ઘાત જીરવવી પડે - **નવનીત**
 - પ્રકૃતિએ સ્ત્રીને પવિત્રતા, નમ્રતા, ભક્તિ, સહનશક્તિ, અને સ્વાર્પણની શક્તિ પુરુષ કરતાં વિશેષ પ્રમાણમાં આપી છે - **ડો. શરદ ઠાકર**
 - સંગ્રહ કરવાની વૃત્તિ આપણો બોજ વધારે છે, જે ત્યાગે છે તે હળવો હુલ બની જાય છે અને તેનું ચિંત પ્રસન્નતાથી છલકાઈ જાય છે - **જનકલ્યાણ**
 - કર્મના આદિ, મધ્ય અને અંતમાં આનંદનો ઝરો વહેતો રહે એ છે કર્મની કુશલતા... એ છે કર્મયોગ - **એસ. ભટ્ટાચાર્ય**
 - જે વ્યક્તિ ઘરને તીર્થ ન ગણે તે ગમે તેવા તીર્થમાં જાય તોયે હૃદયથી દરે નહીં - **દર્મસૂત્ર**
 - હતાશા એટલે જ્યારે તમે બધાય પ્રશ્નોના જવાબો જાણતા હોય ત્યારે કોઈ તમને એકેય પ્રશ્ન જ ના પૂછતું હોય - **અમૃત હિંદુ**
- (સંકલન : દીપક બી. ગાસરા)

બોધકથા

રાવણે વિચાર્યું મારાં આ તામસી-રાક્ષસી દેહની ભક્તિ તો નથી થાય માટે ભગવાનનો વિરોધ કરી તેની સતત ભક્તિ કરું. દુશ્મન-વિરોધી સતત યાદ રહે છે. ભગવાને તેની આ ભક્તિ સ્વીકારી તેને સુક્તિ આપી. એક ભોળો ભરવાડ જંગલમાં પશુ ચરાવતો હતો. ત્યાં એકાંતમાં એક અપૂજ્ય શિવમંદિર જોયું. કોણ જાણે એને વંદનાનો ભાવ ન જાગતાં - પોતાની પાસે રહેલી લાકડી ફટકારી દીધી એને મનમાં શાંતિ થઈ. પછી તો દરરોજનો એનો કમ થઈ ગયો. શિવલિંગને જ્યાં સુધી લાકડી ન ફટકારે ત્યાં સુધી એને ચેન ન પડે - ખાય પણ નહીં. એકવાર વરસાદ બહુ હતો. ઘેટાબકરાં ચરાવવાં જંગલમાં ગયો જ નહીં. જમવાનો સમય થયો. જમવા બેઠો ત્યાં જ એને યાદ આવ્યું. મંદિરના મહાદેવને લઈ મારવાનું તો ભૂલાઈ જ ગયું. થાળી પીરસેલી હતી તે દોડ્યો મંદિરમાં ગયો, લાકડી ઉગામી ત્યાં - લોહી નિળગતા કપાળે મહાદેવ પ્રસન્ન થયા કહ્યું, ભક્ત હું તારી જ રાહ જોતો હતો આજે કેમ મોડો પડ્યો? તારી ભક્તિથી હું રાજી છું. ભરવાડને ખૂબ આશ્ચર્ય થયું! તારી ભક્તિ-નિયમિતતાથી હું પ્રસન્ન થયો છું.

રામ જેઠમલાણીનો પુણ્યપ્રકોપ !

વન રેન્ક - વન પેન્શનની માગણી કરનારા સેનિયોના કાર્યક્રમમાં વરિષ્ઠ ધારાશાસ્ત્રી રામ જેઠમલાણીએ પોતે મોટી અને જેટલી દાર ઠગાયા હોવાની રજૂઆત કરીને બિહારમાં નીતીશકુમારની તરફેણમાં મતદાન કરવાની અપીલ કરી છે. પોતે

યમરબંધીની પણ શંકામાં આવ્યા વિના જે સાચું લાગે તે તડ ને ફડ કહી દેવાની ખુમારી ધરાવતા સુપ્રીમ કોર્ટના સિનિયર મોસ્ટ ધારાશાસ્ત્રીએ જ્યારે જે કંઈ કહેવા જેવું લાગ્યું તે કરી દીધું છે. ઈંદિરા ગાંધીની હત્યામાં સામેલ કેડરસિંહ-વધુ જેઠમત જેઠમલાણીએ જ ઉઠાવી હતી. ભારતીય જનતા પાર્ટીના સ્થાપક સચોં પેકીના એક એવા વરિષ્ઠ ધારાશાસ્ત્રી પાર્ટીની હા એ હા ન જ કરી શકે તે સમજ શકાય એમ છે. વાજપેયી સરકારમાં કાયદા મંત્રી રહ્યા પછી પણ તેઓ વાજપેયીની, અડવાણીની અને ભાજપની ભૂલો વિરુદ્ધ જાહેરમાં બળપો ઠાલવતા રહ્યા અને એક તબક્કે એમને પાર્ટીએ શિસ્તભંગ બદલ રુખસદ આપી દીધા પછી પણ તેઓ મોદીના કઠર ટેકેદાર તરીકે ઊપસી આવ્યા હતા. મોડે મોડે હવે એમને મોદી અને જેટલીની જોડીએ ઠગ્યા હોવાનો અહેસાસ વરતાયો છે. કાળાં નાણાંથી

તંત્રીસ્થાનેથી....

મોદીને ઓલિયા સમજીને વડાપ્રધાન બનવામાં મદદ કરી હતી, પરંતુ દોઢ વર્ષ દરમિયાન મોદી સરકારની કામગીરી જોતાં એમને હવે એ બદલ ભારે પસ્તાવો થઈ રહ્યો છે. જે ઠમલાણી આખાબોલા માણસ છે. કોઈ સતવંતસિંહના વકીલ તરીકે કોર્ટમાં દલીલો કરવાની દેશના કયા ધારાશાસ્ત્રીમાં હિંમત હતી? જેઠમલાણીએ એમની વકીલાત કરવાનું જોખમ ખેડ્યું હતું. તડીપાર થયેલા અમિત શાહને સોહરાબુદીના આખાબોલા માણસ છે. કોઈ

લઈ બીજા અનેક બાબતોમાં કેન્દ્ર સરકાર નિષ્ફળ ગઈ હોવાની પ્રતીતિ થતા તેઓ એમના 'પાપ'નું પ્રાયશ્ચિત્ત કરવા મોદી સરકારની વિરુદ્ધ ખુલ્લો મોરચો માંડી બેઠા છે. જિંદગીનો નવમો દાયકો પૂરો કરી ચૂકેલા આ પ્રબુદ્ધ અને વિચક્ષણ ધારાશાસ્ત્રીનો દબદબો અદાલત પૂરતો અકબંધ રહ્યો છે પરંતુ પ્રજામાં એમની કેટલી અપીલ ટકી છે એ કહેવું મુશ્કેલ છે. બિહારના ભાજપી નેતા સુશીલકુમાર મોદીએ જેઠમલાણી એમના નવા અસીલને ખુશ રાખવા આવું વલણ અપનાવી રહ્યા હોવાનો ખુલાસો કરે છે. જેઠમલાણી લાલુ યાદવનો કેસ લડવા માગતા હોવાનો આક્ષેપ કરી બિહારી મોદીએ એમના મોદી જેટલી વિરોધી નિવેદનને હળવાશથી લીધું છે. જો કે જેઠમલાણી મચક આપે એવા માણસ નથી. આગામી લોકસભાની ચૂંટણી વખતે હયાત હશે તો તેઓ પૂરી તાકાત સાથે ભાજપ સામે મેદાને પડશે એમાં શંકાને સ્થાન નથી. જેઠમલાણી આટલી હદે નારાજ થયા એની પાછળ કેન્દ્ર સરકાર અને ભારતીય જનતા પાર્ટીએ એમની યોગ્ય કદર ન કરી, એ કારણ પણ હોઈ શકે. મોદીને વડાપ્રધાન પદ માટેના સર્વશ્રેષ્ઠ વિકલ્પ તરીકે પ્રસ્તુત કરનાર જેઠમલાણીનો પ્રધાનપદનું કે ગવર્નરપદની અપેક્ષા હોઈ શકે. નરેન્દ્ર મોદી એ અપેક્ષા સંતોષી શક્યા હોત તો કદાચ આવા વરિષ્ઠ ધારાશાસ્ત્રી એમની વિરુદ્ધ બળવો ન જ પડતો.

જ્યપ્રકાશ હૈ તામ દેશ કી, આતુર હઠી જ્વાની કા

૧૯૦૨ના ઓક્ટોબરની ૧૧ મી તારીખે જ્યપ્રકાશ નારાયણનો જન્મ થયો. વિજયાદશમીના વિજય પર્વમાં જન્મેલા આ મહામાનવે જન સામાન્યના વિજય માટે પોતાના જીવનનું સમજપૂર્વક બલિદાન આપ્યું. દેશના રાષ્ટ્રપતિ કે પ્રધાનમંત્રીના પદ માટે પણ ઉપેક્ષા સેવનાર આ ક્રાંતિવીર દેશના અનેક લોકોના દિલોદિમાગ પર તેમની ચિર વિદાય પછી રાજ્ય કરે છે. દાદા ધર્માધિકારી કહે છે તેમ જ્યપ્રકાશ એક નિષ્પક્ષ તથા લોકનિષ્ઠ વ્યક્તિ છે. તેઓ લોકત્યાના જાગ્રત પ્રહરી છે.

રાજ્ય મળતું હોય તો પણ જે.પી.ને તે ખપતું ન હતું. ૧૯૪૨ના "કવીટ ઈન્ડિયા"ના ઐતિહાસિક આંદોલન પ્રસંગે તેઓ હડાલીબાગની સેન્ટ્રલ પ્રિઝનમાં બંદિવાન હતાં. હડાલીબાગની સેન્ટ્રલ જેલમાંથી જેલના સલામતી સ્ટાફને થાપ આપીને ભાગી છૂટવાનું લગભગ અશક્ય કહી શકાય તેવું અર્થઘટક જ્યપ્રકાશે થોડા સાથીઓને સાથે રાખીને કર્યું. મહાદેવભાઈ દેસાઈ લખે છે કે આ વીરતાપૂર્ણ ઘટનાથી જ્યપ્રકાશ તે સમયે યુવાનોના આદર્શ નેતા બની રહ્યા હતા. ઈતિહાસમાં ભાગ્યે જ બને તેમ દેશ આઝાદ થયા પછી છેક ૧૯૭૫માં બિહારના યુવા છાત્રોએ જ્યપ્રકાશનું માર્ગદર્શન માંગ્યું અને જ્યપ્રકાશ સ્વરૂપે એક નૂતન ક્રાંતિનો સૂર્ય ઝળહળી ઊઠ્યો.

જ્યપ્રકાશ અને પ્રભાવતીદેવીનું દાંપત્યજીવન પણ પરસ્પર સન્માન અને સહયોગના એક જલવંત ઉદાહરણ સમાન છે. પ્રભાવતીદેવી ગાંધીજીના સમર્પિત અનુયાયી અને જ્યપ્રકાશ દરેક બાબતને તર્કના સરાણે ચડાવીને જ સ્વીકારનારા સ્વતંત્ર વિચારધારા ધરાવનારા માનવી. પરંતુ ઊભવ પક્ષે સંપૂર્ણ સમજદારી અને શાલિનતા હોવાથી એકબીજાના વૈચારિક સ્વાતંત્ર્યમાં ખલેલ પહોંચાડવાનો પ્રયાસ બંનેમાંથી કોઈએ કર્યો નહિ. ખરા અર્થમાં એક આદર્શ દાંપત્યનું દ્રષ્ટાંત જગતે નજર સમક્ષ જોયું. દાદા ધર્માધિકારી કહે છે તેમ જ્યપ્રકાશની જોડ અજોડ છે. ૧૯૭૯ના ઓક્ટોબરમાં જેપીનું સ્વાસ્થ્ય વધારે કષ્ટભું, જીવનની છેલ્લી ક્ષણો સુધી દેશ તથા દુનિયાના સમાચાર જાણવા ઉત્સુક રહેતા. વિચાર તથા તેની અભિવ્યક્તિ છેક સુધી તેજસ્વી અને પ્રભાવી રહી હતી. કવિગુરુ ટાગોરની મૃત્યુ વિશેની કેટલીક રચનાઓ સાંભળતા અને તેનાથી પ્રસન્નતા અનુભવતા હતા. આઠમી ઓક્ટોબર-૧૯૭૯ના દિવસે આ લોકનાયક મહાપ્રસ્થાન કર્યું. પટણાના એમના નિવાસસ્થાનમાં જ્યપ્રકાશજીના રૂમમાં એક પંકિત લખેલી હતી.

કાણના ચણીબોર વી. એસ. ગઢવી

**માલિક તેરી રખા રહે
ઔર તૂ હી તૂ રહે,
બાકી ન મેં રહૂ
ન મેરી આઝઝૂ રહે.**

નાની મારી આંખ એ જોતી કાંક કાંક, એ તો કેવી અજબ જેવી વાત છે...

દિલો મેં તુમ અપની બેતાબીયાં લે કે ચલ રહે છે, તો જિંદા છે તુમ નઝર મેં ખાબો કી બિજલીયાં લે કે ચલ રહે છે તો જિંદા છે તુમ... હવા કે ઝોંકો કે જેસે આઝાદ રહના સીખો... તુમ એક દરિયા કે જેસે લહરો મેં બહના સીખો... હર એક લમ્હે સે તુમ મીલો ખોલે આપની બાહે જો અપની આંખો મેં હેરાનિયા લે કે ચલ રહે છે તો જિંદા છે તુમ...

ઘણી વખત ફિલ્મોની - ગીતની - કે કોઈ સંવાદની પંક્તિઓ એવી બેનમૂન અને લાજવાબ હોય છે કે, ... રોજ સવારે રામરક્ષા સ્તોત્રની જેમ 'જીવનરક્ષા કવચ'ની જેમ જે રટતા રહીએ યાદ રાખતા રહીએ તો ચોક્કસ મોજ પડે... ઉપરોક્ત પંક્તિ 'જિંદગીના મિલેગી દોબારા' માં ફરહાન અખ્તર ગણગણે છે... પણ આપણે સૌએ તેને મમળાવતા રહેવાની જરૂર લાગે છે....

સામાન્ય રીતે બાળપણ-કોલેજ કાળ-રુક્લ પૂરી થયા પછી નોકરી ધંધે લાગી ગયા બાદ જીવનની જિજ્ઞાસા જિંદગીનો રોમાંચ, નાની નાની પળો દ્વારા મળતી ખુશીઓ ભૂલીને નોકરી ધંધા, લગન-પરિવાર, બાળકોની ઘટમાળમાં ચાવી આપીને ચાલતા રમકડાં જેવી 'બોર' જિંદગી વીતાવતા રહીએ છીએ...

ખબર નહીં કેમ પણ! આપણામાંના ઘણાએ ફરી પાછાં નાના બાળક જેવું મુક્ત હાસ્ય તેના જેવી નફિકરાઈ માટે હૃદયનો દરવાજો સજજ બંધ જ કરી દીધો છે... સમય અને સંજોગો પ્રમાણે ઉંમર પ્રમાણેની પરિપક્વતા હોવી જ જોઈએ... પરંતુ આ પરિપક્વતાને કોલેજ બેગની જેમ ખભે ભરાવીને ચાલવાનું છે... પણ આપણે તો પરિપક્વતાની 'ગુણ' માથા પર ઉપાડીને નીચી ડાંક રાખીને જીવન જીવવાની ફોર્મલીટી પૂરી કરવાનો અભિનય કરતાં, ગંભીરતા અને મુશ્કેલીઓને ઓઢી-ઓઢીને ચાલનારા માણસો એવા આપણે દયા ખાવા લાયક છીએ...

આ અમૂલ્ય જીવનની દેન ઈશ્વરે આપણને આપી છે, તે વેડફી તો ન જ દેવાય ને! આપણી હિંદુ માન્યતા પ્રમાણે ૮૪ લાખ યોનિમાં ફરી ફરીને રાઉન્ડ રાઉન્ડ ચક્કર લગાવ્યા પછી મનુષ્ય અવતાર મળ્યો છે... તેવા આ મહામૂલા અવતારને દુ:ખમાં, બોજામાં, ફરિયાદોમાં, ઈર્ષ્યામાં, ચિંતામાં, વ્યર્થ જવા દેવો તે ઈશ્વરનું અપમાન કર્યા બરાબર છે...

રસ્તે ચાલતા જતા હોઈએ અને બિલાડી આડી ઉતરે ત્યારે બિલાડીને આપણે અપશુકન કરાવ્યાં હોય તેવું લાગે એટલે સમજવું કે, ચોક્કસ કોઈ લોચા છે...

સંસારમાં આવનાર દરેક બાળક શા માટે સુંદર લાગે છે ? કારણ કે તે નવું નવું જોવા જાણવા માટે ઉત્સુક હોય છે, એ આ નવીન દુનિયામાં, પ્રકૃતિના નીત-નવીન દેશ્યો, પક્ષીઓ, આ સૃષ્ટિને અજાયબીથી જુએ છે.... ખીલખીલાટ હસે છે... કારણ કે કોયલનો કે કાબરનો અવાજ કે તેમની હલનચલન પણ તેમની માટે આશ્ચર્ય છે... કુતૂહલ છે... આનંદ છે... પરંતુ જેમ-જેમ તે બાળક મોટું થતું

જાય તેમ-તેમ આપણે જ તેની માટે આ અણમોલ જીવન ઘરેડ બનાવી દેવાના જવાબદાર બનીએ છીએ...

નાની મારી આંખ એ જોતી કાંક કાંક એ તો કેવી અજબ જેવી વાત છે...! એ કાવ્ય પંક્તિઓ તો હવે કદાચ ચોપડીઓમાં પણ નથી રહી... એક સમય એવો હતો કે નવા ટી.વી. સેટ અને ઓછી સગવડવાળી જીવન પદ્ધતિમાં ટી.વી. પર રામાયણ ચાલતુ હોય હનુમાનજીના રુપમાં દારાસિંહ સંજીવની પર્વત ઉઠાવીને જતા હોય તો લોકો બાજુમાં નાળીયેર વધેરતા અને અગરબત્તી કરતા...

પણ આજે તો ભૂલેચૂકેય હનુમાનજી પૃથ્વી પર આંટો મારવા નીકળે તો આપણે તેમને બહુરુપીયા ગણીને અવગણણું... કહેવાતું આપણું શાણપણ અને ડહાપણ ભરેખર તો આપણી મુશ્કેલીનું મૂળ કારણ છે... આપણામાંના દરેકે જિજ્ઞાસાને સાચવી રાખવાની જરૂર છે... મોર કળા કરે અને વિદ્યાનસભાનાં પ્રાંગણમાં આ અદ્ભૂત સૌંદર્ય પીરસાતું હોય ત્યારે પોઈન્ટની બસ પકડવાની પ્રાયોરીટીને મહત્ત્વ આપીને, તે કળા કરતા મોરને જોવાની વિરલ ઘટનાને રૂટીન બનાવી દઈએ છીએ... જો આવા અભિગમ દાખવશું તો જ્યારે આપણા સંતાનને પહેલી વખત કળા કરતો મોર દેખાડતી વખતે તેના જેટલી જ તન્મયતાથી, તેના જેટલો જ આનંદ આપણે માણી શકીશું! આ સવાલ જાતને પૂછવા જેવો છે...

સેન્સેક્સ અને ટ્રેડિંગના ઝાફના લાલપીળા પટ્ટા જોઈને ટેવાઈ ગયેલા આપણે મેઘધનુષના પટ્ટા આકાશમાં જોતી વખતે રોમાંચિત કેમ નથી થતાં ? કૃત્રિમતા અને દંભથી ભરેલી આ દુનિયામાં, મોંઘવારી, લાંચરુશ્ચત, બેકારી, ગરીબી, પેટ્રોલ-ડીઝલ, ચાંદી-સોનું, ર-જી, ડ-જી, હવે ડ-જી, દાઉદ-હફીઝ, બળાત્કાર, ખૂન, લૂંટ, અપહરણ, ચોરી

સિવાય ઘણું બધું છે... 'દેનાર તો દે નયન માત્ર, શું દેખવું તે કથવા ન પાત્ર' આંખ મળ્યા પછી ન્યૂઝ ચેનલનો બકવાસ જોવો કે જેઠાલાલને જોઈને હસવું તે આપણા હાથની વાત છે... જીવન પ્રતિપળ આશ્ચર્ય અને અજાયબીઓથી ભરપૂર ખજાનો લઈને આવે છે. આ ઉત્સવને માણવાથી વંચિત રહી ગયા તો પસ્તાવાનો વારો આવશે... અને જીવનના આ રંગમંચ પર રી-ટેકના ચાન્સ વારંવાર મળતા નથી...

શિષ્ટાચાર અને મેચ્યોરિટીનો ધાબળો ઓઢીને ફરતા રહેવાનો થાક લાગે ત્યારે રોમાંચ અને ઉત્સાહને પાછો લાવવા માટે આપણી અંદર રહેલા બાળકને શ્વસવાનો મોકો આપજો... મજા મજા પડી જશે... દોલતભાઈની પ્રાર્થનારુપી સ્વર્ણપંક્તિઓ સાથે અલ્પવિરામ...

હે પ્રભુ ! આ જીવન એ તારી આપેલી અણમોલ ભેટ છે પણ તેમાંથી હું શું સર્જીશ એ મારી તને ભેટ હશે...

- jayuoza@gmail.com

રોજિંદા જીવનની ઘટમાળમાં આરોજનબદ્ધ રીતે - સમયબદ્ધ રહીને જીવવાની અને નાની નાની બાબતોમાં મિત્રોની સંભાળ લેવાથી અજવાળા રેલાય છે

'અરે યાર, હું મજાક નથી કરતો, પથારીમાંથી બેઠો થા, આપણી ફલાઈટ સાંજે ૭.૩૦ ની નહિ, સવારે ૭.૩૦ની છે, જલ્દી એરપોર્ટ પહોંચ.' આટલું સાંભળીને સપને ચોંકી ઊઠ્યો, તાત્કાલિક ઘરમાં બધાંને જગાડ્યા. હજી તો સવારના ૪.૧૫ થઈ હતી. ઘણો સમય બાકી હતો, પણ આવું થયું કેમ ??

નવરાત્રી આવે એટલે ગુજરાતના કલાકારો વિદેશના ગુજરાતીઓને ગરબા રમવાડા ઉપડી જાય, વિદેશોમાં વસતાં ગુજરાતીઓ માટે નવરાત્રીનું પર્વ-શક્તિ અને ભક્તિનું પર્વ અનમોલ ઉત્સવ ગણાય, એ માટે કલાકારોને નિમંત્રણ આપાય. આવા જ એક નવરાત્રીના કાર્યક્રમ માટે બ્રિટનથી ગુજરાતી કલાકારોને આમંત્રણ મળ્યું હતું. કલાકારોની ટીમમાં રાજકોટથી પાંચ કલાકાર મિત્રો સાથે અમદાવાદથી સપનેને પણ જોડાવાનું હતું. અનેકવાર દેશ-વિદેશની ટુર કલાકાર તરીકે સપને કરી હતી. ગાયક તરીકે આગવી પ્રતિભાથી વ્યાપક લોકચાહના ઉભી કરનાર આ કલાકાર નવરાત્રીના કાર્યક્રમોની તૈયારીમાં લાગી પડ્યો હતો. રોજિંદા રેકોર્ડિંગ અને કાર્યક્રમોની સાથે સાથે વિઝા મેળવવાની પ્રક્રિયા, ઈન્સ્યોરન્સ, સાંજીદાઓ સાથે સંવાદ આ બધા કાર્યોની દોડધામ એને રહેતી હતી, બધા આર્ટિસ્ટના વિઝા આવી ગયા એટલે ટીકીટ બુકિંગ પણ કરાવી લીધા. યાર દિવસ પહેલા ટીકીટ બુક થયાનો એસ.એમ.એસ. પણ એના ફોનમાં આવી ગયો. સપને કહ્યું હતું કે સાંજે ૮ વાગ્યા પછીની ફલાઈટ બુક કરજો. મેસેજ સપને વાંચ્યો ખરો પણ મનમાં એ જ વિચાર હતો કે ટીકીટ સાંજની જ છે, એટલે એને ચિંતા ન હતી.

યાર દિવસ દરમિયાન એના મમ્મી અને પત્ની વખતોવખત એનો સામાન તૈયાર કરાવી અને બેંગ ભરવામાં સહાય કરી. ગીતો તથા ગરબાની ડાયરી-સ્ટેજ પર શોભે તેવા કપડાં-એને અનુરૂપ આભૂષણો, બ્રિટનના મિત્રો માટે લઈ જવાની ભેટની વસ્તુઓ, આ બધું ગોઠવતું ગયું. પાસપોર્ટ સહિતના તમામ ડોક્યુમેન્ટ્સની ઝેરોક્સ પણ બેગમાં મુકી દીધી. હજી ટીકીટ આવી ન હતી. સપને પુછ્યું હતું કે તમને મેઈલમાં મળી જશે. બે દિવસ પહેલાં જ બ્રિટનથી આયોજકોનો ફોન આવ્યો કે આપણા ગરબાની વર્ષોની ઈમેજ પ્રભાવક રહી છે એટલે આ વર્ષ પણ જોરદાર જમાવટ કરીશું, ત્યારે સપને પણ એટલા જ ઉમળકાથી કહ્યું કે 'અરે, મહાશય, તમે જોજો, માતાજીની ભક્તિનો એવો રંગ ચડાવીશું કે લોકોને યાદ રહી જશે.' રાજકોટના કલાકાર મિત્રો સાથે સંપર્કમાં રહીને એણે તૈયારીઓ પૂર્ણ કરી દીધી હતી.

એર ટીકીટ પણ આવી ગઈ, સપને બોર્ડિંગ કાર્ડ જોયા ન જોયા કર્યાં, થયું કે સાંજે ઘરે જઈને એની પ્રિન્ટ લઈ લઈશ. આયોજન મુજબ ગુરુવારે સવારે ૭.૩૦ કલાકે અમદાવાદથી દિલ્હી અને ત્યાંથી બપોરે લંડનની ફલાઈટ આવી હતી. સપને એમ જ માનતો હતો કે ગુરુવારે સાંજે મારે અમદાવાદથી ૭.૩૦ વાગે નીકળવાનું છે. રાજકોટના સાથી કલાકારોમાં ગાયિકા નિધિ એને તેનો પતિ કેયુર તથા અન્ય ત્રણ મિત્રો હતા. નિધિ સાથે સપને વાત કરી ત્યારે કહ્યું કે, 'ભલે, તો કાલે અમદાવાદ એરપોર્ટ પર મળીએ...' રાત્રે પત્નીએ કહ્યું, 'બધી વસ્તુ એકવાર જોવી હોય તો જોઈ લ્યો, 'સપને કહ્યું 'હજી તો કાલનો આખો દિવસ આપણી પાસે છે જ ને, થોડી વસ્તુ અને નાસ્તો કાલે લઈ આવીશ' અને રાત્રે એ સુઈ ગયો.

આ તરફ રાજકોટના કલાકારો વાહનમાં અમદાવાદ એરપોર્ટ પહોંચ્યા અને કેયુરને થયું કે લાવને સપનેને કહી દઈ કે અમે પહોંચી ગયા છીએ. પત્ની નિધિએ કહ્યું, 'હજી જવાને માટે સમય છે, મોડેથી ફોન કરજો.' પણ કેયુરથી ના રહેવાનું, સવારના યાર વાગે એણે સપનેને ફોન જોડ્યો, ને કહ્યું, 'સપને અમે એરપોર્ટ પહોંચી ગયા છીએ.' સપને કહ્યું, 'અત્યારે કેમ ??' 'અરે યાર, આપણી ફલાઈટ છે એટલે ??' 'પણ એ તો સાંજે ૭.૩૦ વાગ્યાની જ છે ને ? અને સપનાના આ પ્રશ્નના જવાબમાં કેયુરે એને ખખડાવી નાખ્યો, તાત્કાલિક એરપોર્ટ પર આવવા કહ્યું ને નિધિને કહે 'સપને જેવો અનેકવાર વિદેશ જનારો માણસ આવી ભૂલ કરે ?' સપને હવે ઝીણવટથી એસ.એમ.એસ. વાંચ્યા, બોર્ડિંગ કાર્ડ વાંચ્યા, થયું કે મારી જ ભૂલ છે આંતરરાષ્ટ્રીય સમય મુજબ રાત્રે ૭.૩૦ નો સમય હોય તો ૧૯.૩૦ હોવા જોઈએ. એ વાત પોતાના ધ્યાન બહાર રહી હતી. નસીબ જોગે લગભગ બધી તૈયારી અગાઉથી કરેલી હતી એટલે બહુ વાંધો ન આવ્યો. ટીકરી અને પત્ની એરપોર્ટ પર મુકીને આવ્યા અને ફલાઈટમાં મિત્રો સાથે ઓન બોર્ડ થયો ત્યારે સપને મિત્રો કહ્યું 'હવે ડીક્યુમેન્ટ્સ બરાબર વાંચીશ, આજે તે સમયસૂચકતા અને જાગૃતિ ન બતાવી હોય તો ?? અને સહુના હાસ્ય સાથે ફલાઈટ ઉડાન ભરી.'

આખી ઘટનામાં વાચકને કયાંક ચમત્કૃતિ જેવું ન લાગે એ સ્વાભાવિક છે પરંતુ આપણી આસપાસ આવી ઘટના બન્યાનું આપણે સાંભળીએ છીએ - જોઈએ છીએ ત્યારે એનાથી થયેલી આર્થઈક માનસિક નુકસાનનો ખ્યાલ આવે છે.

બે બાબત અહીં ધ્યાને ચહે છે એકતો સપને દાખવેલી બેદરકારી અને બીજી કેયુરે દાખવેલી સાહજિંદગી. અત્યંત દોડધામથી ભરેલી રોજિંદા જિંદગીમાં અત્યંત મહત્ત્વપૂર્ણ બાબતો - દસ્તાવેજો કે આયોજનમાં અજાણપણે બેદરકાર રહેવાના કારણે ચિંતા - દોડધમ વધે છે અને આર્થિક નુકશાન પણ થાય છે. ખુફ રીડરની નજરે જોવાથી અથવા થોડી સાવચેતીથી, ઝીણવટપૂર્વક જોવાથી કયાંક આપણી જ ભૂલ સુધારવાનો અને નુકસાનથી ભયવાનો લાભ આપણને મળે છે.

એ જ પ્રમાણે સામાજિક વ્યવહારોમાં મિત્રો-સ્વજનોની થોડી વધુ સંભાળ લઈએ, થોડા એમને જાગૃત કરીએ, થોડી સમયસૂચકતા દાખવીએ તો આપણે જેમને પ્રેમ કરીએ છીએ એમના જીવનમાં આવી પડનારી નાની મોટી મુશ્કેલીથી ઉગારી શકીએ છીએ. કોઈને ફોન કરીને વહેલા જગાડીએ, કોઈનો વોર્કિંગ કે જોગિંગ યાદ કરાવીએ, કોઈને સારા પુસ્તકો વાંચવા કે સારું સંગીત સાંભળવા પ્રેરક બનીએ તો આખરે આપણે જેમને પ્રેમ કરીએ છીએ એમને ફાયદો જ છે.

રોજિંદા જીવનની ઘટમાળમાં આયોજનબદ્ધ રીતે - સમયબદ્ધ રહીને જીવવાની અને નાની નાની બાબતોમાં મિત્રોની સંભાળ લેવાથી અજવાળા રેલાય છે.

